

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Nýřany

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Nýřany leží v severní části Plzeňského kraje. Spolu s dalšími 14ti správními obvody tvoří tento kraj a lze ho stručně charakterizovat následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 54 obcí (3. nejvyšší počet v kraji);
- v dotčeném území žije celkem 53.949 obyvatel (z tohoto hlediska 2. největší po SO ORP Plzeň), z toho 7.126 v jádrovém městě;
- rozloha je ca 628 km².

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Plzeňském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Nýřany	54	53949	7126	628
Horšovský Týn	18	14276	4984	289
Blovice	19	11759	4153	223
Domažlice	58	40296	11104	763
Horažďovice	20	12010	5526	259
Klatovy	44	50751	22424	906
Kralovice	44	22283	3502	659
Nepomuk	26	11713	3804	309
Plzeň	15	185275	167472	261
Přeštice	30	22203	7214	271
Rokycany	68	47770	14013	575
Stod	24	22774	3705	259
Stříbro	24	16901	7830	431
Sušice	30	24579	11270	781
Tachov	27	36148	12595	948
Průměr za kraj	33	38179	----	504

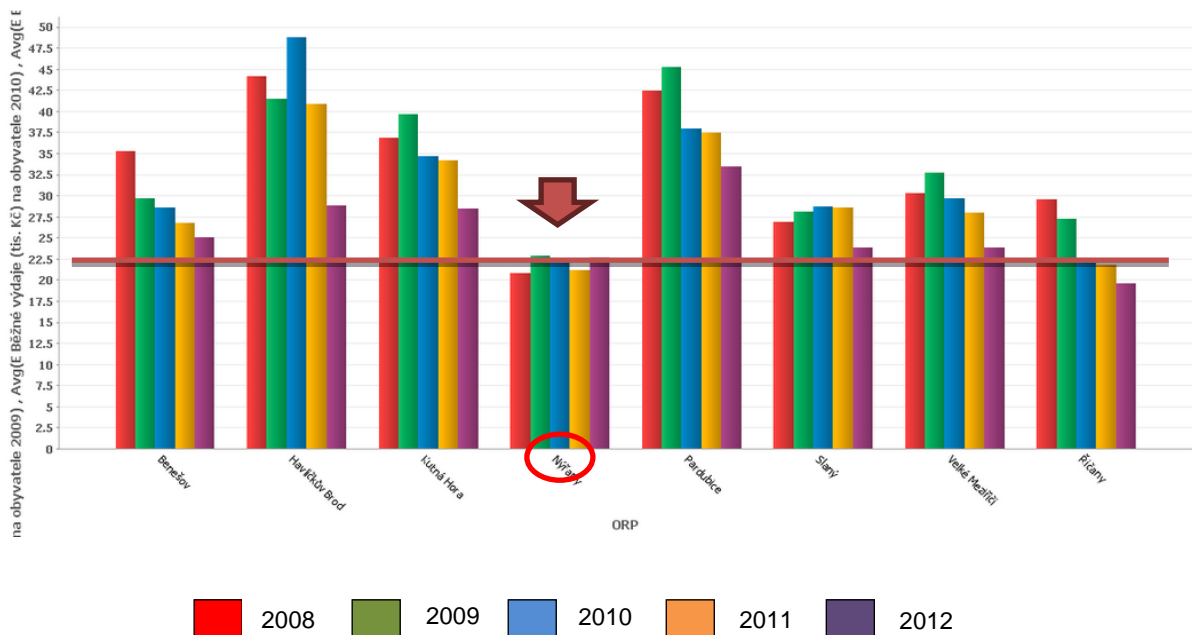
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání:

- s ostatními SO ORP Plzeňského kraje
- a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO - měřeno počtem obcí ve správním obvodu 50 až 57 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Pardubice, Benešov, Kutná Hora, Slaný, Říčany, Havlíčkův Brod, Velké Meziříčí).

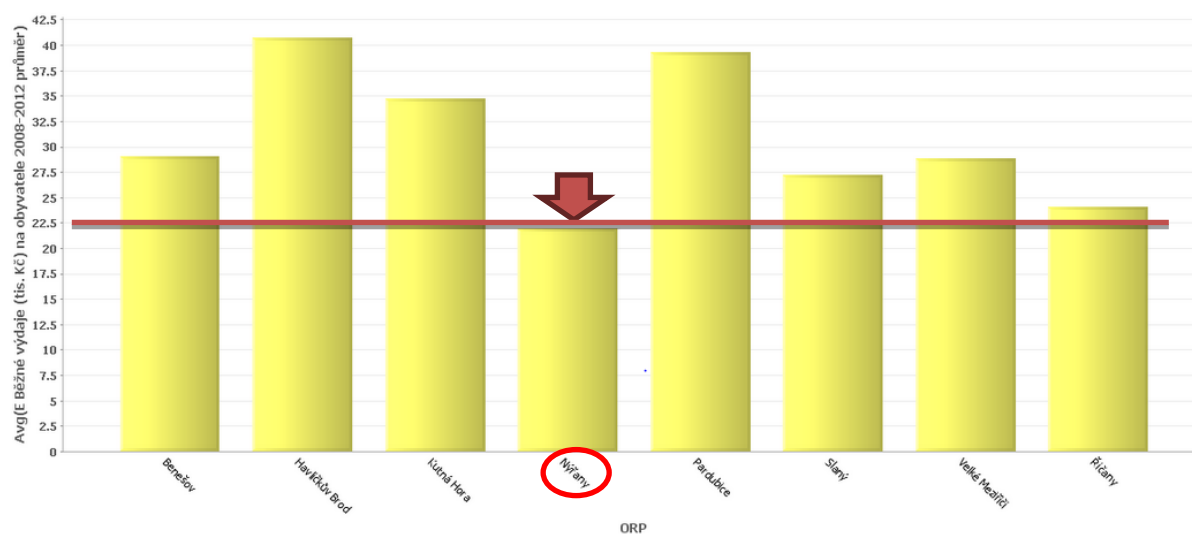
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Nýřany blíže podívat na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**. Jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, nýřanský obvod po celou dobu vykazoval oproti ostatním vybraným SO ORP **stabilní výši nákladů na běžný provoz** (v průměru za roky 2008-2012 ca 22 tis. Kč/obyv./rok) a tuto úroveň si SO ORP Nýřany oproti jiným obvodům dokázal zachovat, což dokazují jen minimální výkyvy. Viz obrázek 1.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 50 –57) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)



Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 50 –57) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

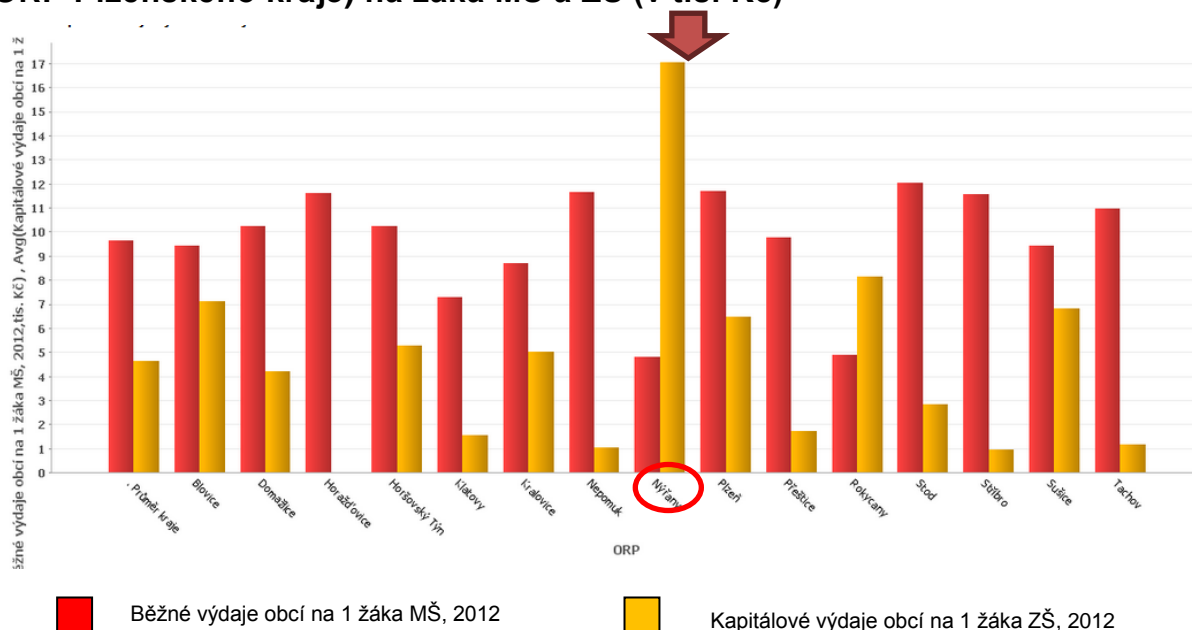


3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Nýřany zejména porovnání **běžných výdajů na žáky mateřských škol a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Je zajímavé, že při pohledu na tyto dva parametry znázorněné grafem, dochází k opačné situaci: běžné výdaje na žáka MŠ (4,8 tis. Kč/žáka) jsou 2. nejnížší v rámci Plzeňského kraje a naopak kapitálové výdaje na žáka ZŠ jsou jednoznačně nejvyšší (17,02 tis. Kč/žáka).

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Plzeňského kraje) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

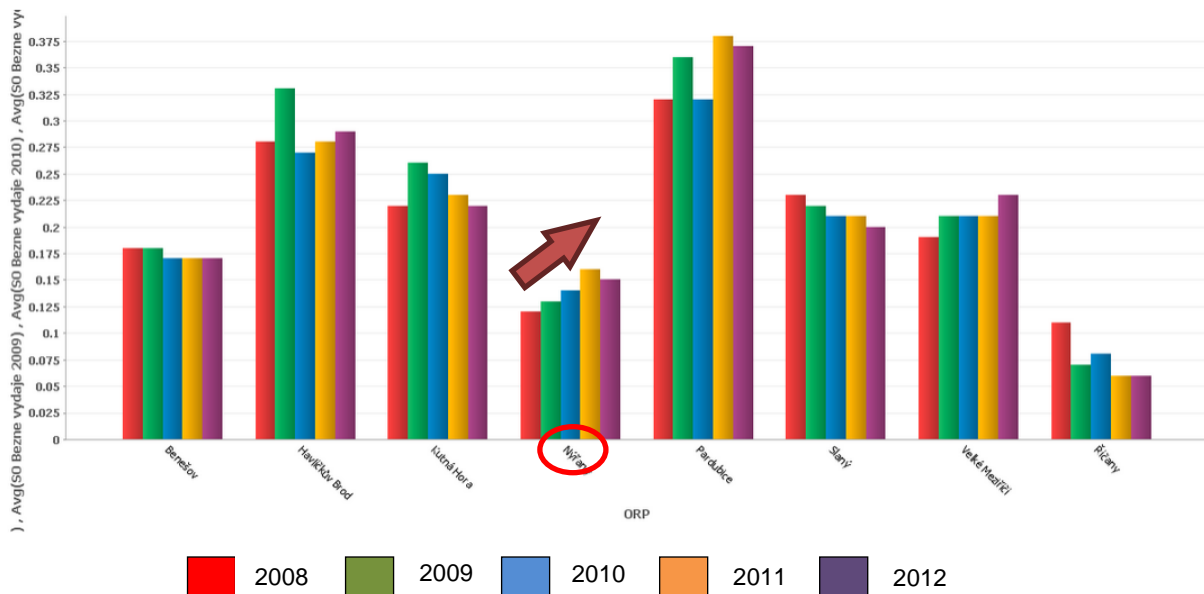


Obdobná situace platí, i pokud bychom aplikovali jiné kritérium pro výběr srovnávaných správních obvodů. Při užití kritéria počtu obcí jsou kapitálové výdaje na žáky ZŠ nejvyšší a běžné výdaje na žáky MŠ nejnižší ve skupině. Při porovnání nýřanského obvodu se správními obvody dle kritéria počtu obyvatel SO či kritéria velikosti jádrové obce nastává obdobná situace. I v tomto případě jsou kapitálové výdaje na žáky ZŠ nejvyšší, běžné výdaje na žáky MŠ 2. nejnižší.

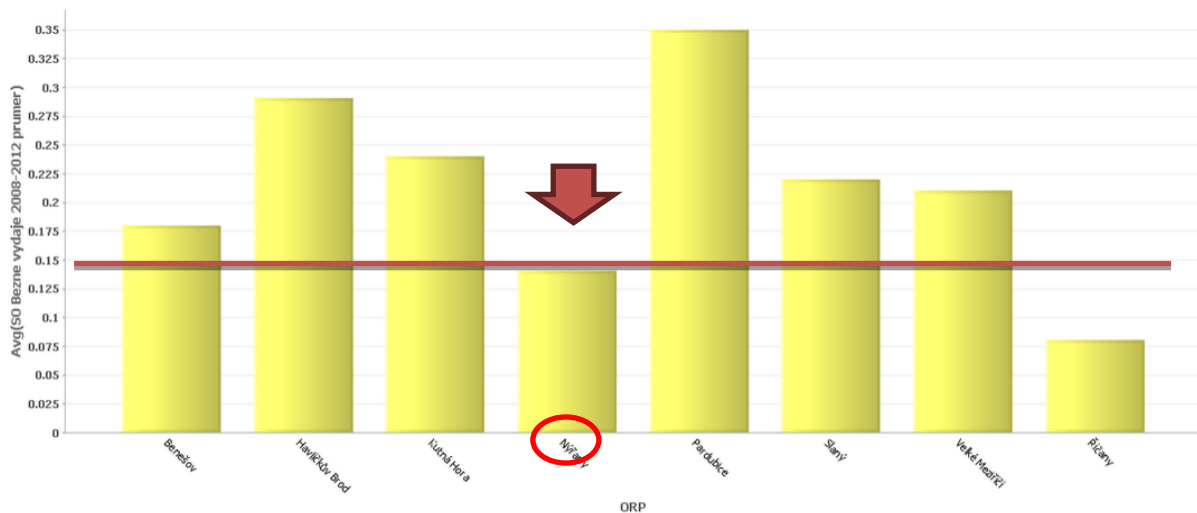
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je zajímavé porovnání **běžných výdajů na obyvatele nýřanského obvodu**, který jako jediný ve skupině SO zaznamenal mírný vzestupný trend (v letech 2008-2011). Přesto se svou dosaženou výší běžných výdajů řadí k trojici obvodů s nejnižšími hodnotami v celém sledovaném období. To dokazuje průměr za sledované období (0,14 tis. Kč/obyv.), jenž je po SO ORP Říčany 2. nejnižší u vzorku srovnávaných správních obvodů. Viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 50 – 57) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



Obrázek 5: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 50 – 57) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



5. Závěrečné shrnutí

SO ORP NÝŘANY	
základní charakteristika	<p>v Plzeňském kraji správní obvod ORP Nýřany:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou patří mezi 6. největších obvodů v kraji z hlediska počtu obyvatel je 2. největší spravuje 3. nejvyšší počet obcí
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> stabilní úroveň běžných výdajů na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> velmi nízká úroveň běžných výdajů na žáky MŠ a naopak velmi vysoká úroveň kapitálových výdajů na žáky ZŠ při užití jakéhokoliv kritéria
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> mírně vzestupný trend hodnot běžných výdajů na sociální služby na obyvatele, přesto se obvod řadí k obvodům s nižší úrovní běžných výdajů

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad